

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hídkapu alatti ház emeletében.

Megjelenik a lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt. Ára évi negyede 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr., o. 6. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez címzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középcutza, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési díj

K. KÖZLÖNY

július—decemberi folyamára.

Egészévre 12 forint.

Félévre 6 "

Évnegyedre 3 "

Az előfizetési pénz kiadó Stein János közép-cutzai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Kolozsvár, július 4.

(D) Ha a ministeri válsággal mutatkozott hangulatot figyelemmel észleltük, feltűnt, miképp egy egész rendszer emberei úgy léptek vissza hatalmi polcukról, hogy sem a képviselőházban, sem az irodalom terén egyetlen egy sóhajlás sem lebbent utánuk, sőt egyelőre a lapok általában örvendettek egy tarthatlan rendszer megváltoztatásának, egyedül az „O. D. Pst” nyilvánítággal aggodalmát a miatt, hogy ha nyer is a magyarokkáli kiegyenlítés eszméje, de veszthet maga a szabadság.

Mi ugyan nem tudjuk mit félthet az említett lap azon szabadságból, a mi a Schmerling-ministerium alatt létezett, mikor is a birodalom fele része részint katonai, részint osztrómálapot alatt létezett, részint oly alkotmányos játéknak volt kitéve, mely az ország minden pozitív jogát, sőt az alkotmányos élet minden kívánalmait absorbeálta, a midőn a 13. §-al a kormány mindent elvégzett, a mire a képviselő nem adta jóváhagyását, s a midőn egy oly költséges burocracia és oly sérthetetlen hatalommal létezett, a minél szabadságulobb burocracia egy absolut államban sem volt, a midőn a saját éppen azon korlátok közt volt, mint a Bach korában, s a midőn a tisztviselőt elcsapták, ha alkotmányosan merészelt szavazni, és végre midőn a birodalmat öt év alatt szintén akkora újabb adósságba merítették a mekkorába az absolutismus egyedül lehetett képes azt elmeríteni.

Hogy ily rendszer bármínő rendszer általi kicserélődésével mit veszthet a szabadság? azt valóban mi felfogni nem tudhatjuk, sőt ellenkezőleg a mi nézetünk az, hogy nem létesülhet Austriában semmi újabb rendszer, a mely az eddiginél több tetteles jogot s szabadságot ne biztosítson, s a mely a birodalmat képes legyen több anyagi veszteségnek kitenni.

Azonban néhány nap alatt teljesült a jóslat a mit Erdély egyik tisztelt államférfia (B) lapunk egyik utóbbi számában tolmácsolt, és a reactio az új actioval szemben gyorsan ébredsz.

A lapok, melyek bizalmatlansággal fordultak el Schmerlingtől, bizalmatlansággal fogadják az új ministeri combinatiokat, s kik tegnap még reméltek a változástól, ma aggodalmaskodni kezdenek, a Schmerling lapja a „Botschafter” s felszólal, s ő, ki a magyarok irányában mindig tagadta a jogfolytonosságot, most egy sajátoságos sofizmával a joggal szemben egy patens folytonosságát követeli, azon február 26-ki patens folytonosságát, a mely nem jog, hanem parancs, octroy october után, midőn az octroy felett a császári diploma már pálcát tört, akadály, melyet egy férfi vetett az octoberi diploma elébe, s mely által az alkotmányosság lehetlenné vált; és e lehetlenség miatt ama férfi elmozdított, és pedig rendszerével együtt, a mely rendszer ama patensben lelte kifejezését.

A jog fogalma éppen azt teszi, hogy az ország vagy állam, patensek által ne kormányozzassék, és valóban nem értjük a „Botschafter” alkotmányos elméletét, a mely egy patensnek jogfolytonosságot tulajdonít, mely éppen természeténél fogva egyoldalú rendelet lévén alkotmányos fellegás szerint a hozott törvény természetével nem bír, és így a jogfolytonosság kívánalmait magában nem is foglalhatja.

Hogy a centralista lapok aggodalmaskodnak, s a feudalisták szélső követelésekkel állanak elé, azt természetesen lehetett

következtetni azon körülményből, miképp a ministerium nem a tényező pártokból alakult, hogy azonban a lapok egy része a bécsi polgárságot azzal rémitgeti, hogy már bajszot kell vennie s zsinoros atillát öltetni fel a frakk helyett, azaz, hogy Austria felett Magyarország akarna uralkodni, ez még ötletnek is nevetséges; s csak is azon zavart felfogásból ered, miképp német atyáinkiai nem képzelnek más possibilitást, miképp, hogy vagy ők uralkodjanak felettünk vagy mi felettük; nem tudják felfogni, hogy az alkotmányos jog természete éppen az, hogy a szövetszert autonóm részek felsőbbéig nélkül egyenlő joggal, egyenlő hatalommal s befolyással férhessenek meg egymás mellett.

Magyarország bizonynyal nem akarja meghódítani Austriát, sőt ellenkezőleg mind inkább elkülöníteni óhajta attól saját királysági autonomiáját, mert minél kevésbbé keverednek össze a két államrész viszonyai, annál több positivítással bír önmagában s önmagára nézve e királyság alkotmányi joga.

Magyarország csak sajátját tartja meg a centralisták nem követelhetik Magyarország-tól azt, a mit egy patens által tőle elvenni akartak; érzék be azzal a mi az övék volt s az övék lehet, s így saját emberségökből fejték ki saját alkotmányos szabadságokat.

Avagy Austria nem bírhat-e szabadságot a magyar szabadság absorbeálása nélkül? Magyarország tudott magára szabad és alkotmányos lenni akkor is, mikor Austriával nem állott egy közös dinastia alatt, s soha semmi kötés sem mutat arra, hogy ő azért egyesült volna Austriával, hogy ez szabadságát hódítsa el a maga részére, királyságunkat saját Irlandjává tegye?

Ha Austria szabadsága csak egy királyság szabadságának megsemmisítésével volna eszközölhető, ugy nem kívánhatnánk soha neki szabadságot.

De ez nem úgy áll, Austria s Magyarország megférhetnek jól egymás mellett; mindkettő egyformán gyakorolhatja saját határait belül az alkotmányos jogokat, s élvezheti a polgári szabadságot, sőt éppen a mindenik részen őszinteséggel kifejtendő alkotmányos szabadság csak kölcsönös kezességet nyújthat annak fenmaradására s kifejlődésére.

Mindenesetre a centralista lapoknak, a kik a szabadelvűt játszik, meg kellene fontolni azt, hogy Magyarország alkotmányossága nem egy patensen datalodik, Magyarország alkotmányos élete egy évezred kísérletét állotta ki, a magyar nemzet a világ legjogérzőbb népei közt foglalt helyet, és Austriának éppen nem lehet hátránya abban, ha a szabadság azon mérvét bírhatja saját területén, a mely mérv a magyar királyságot kielégíteni képes leend.

Hogy a mostani ministerium törekszik-e ezen valódi szabadság megalapítására, azt mi távol levők nem tudhatjuk, de hogy a magyar országgyűlés csak felvilágosodott és szabadelvű törvényeket hozhat, arról a bennlakó nemzetek politikai fejlettsége s szabadság érzete tökéletes garantiát nyújt.

A július 1-ső napján megjelent „H. Zeitung” „Oesterreich” című rovatának mindjárt az elején az áll, hogy Kolozsvárt a ministerium lemondása nagy sensatiót idézett elő, és hogy Kolozsvár népessége örömtelvé kiabálta volna: „megbukt a német.”

Hogy nálunk a minister-váltás, a centralistico, burocraticus, germanisáló rendszer megbukása reményét ébresztette fel, s hogy ez kedvezően hatott az alkotmányos szabadság rehabilitációjára után sovargó, s az évek szenvedése alatt nyomott kedélyhangulatra, az igaz. De merő koholmány az, mintha a felébredt remény a „H. Z.” által idézett szavakban, vagy bármi más nemű tüntetésekbe tört volna ki. Bizonyára valamely tüntetésnek, vagy tulragadtatásnak itt semmi jele sem mutatkozott.

A kolozsvári közönség semmiféle nemzetiségnek, s így a németnek se rója fel, a burocracia s a burocrata urak hibáit.

Mi a burocraticus rendszer uralma megszűnésétől éppen azon kedvező eredményt várjuk, miképp hazánk alkotmányos szabadsága rehabilitáció következtében szászok, románok, magyarok, székelyek, örmények s minden e hazában lakó egyenjogu polgárok, testvériesen karöltve, egymás nemzetiségét tiszteletben tartva, egyesített erővel

fognak működni az alkotmányos szabadság lobogója alatt.

Szóval Kolozsvár városa hangulatát e napokban legkevésbé sem szennynezte a nemzetiségek elleni gyűlölség vagy lenézés.

Es legkevésbé éppen a németek elleni gyűlölség, kik éppen most képviselőikben hatalmas szót emeltek a burocracia megszüntetése, a jogfolytonosság elismerése s a magyarokkáli kiegyenlítés mellett, s kiknek fényes részek van egy épp oly veszélyes, mint gyakorlatiatlan rendszer elejtésében.

Erdély sorsa.

(H. S.) A hír, mely szerint ő Felsége gróf Zichy magyar főkanzellárt és gróf Nádasdy erdélyi korlátnokot elbocsátni, s amaz helyébe Majláth György ő excját már kinevezni méltóztatott, minek következtében az utolsó támaszaitól is elesett Schmerling-ministerium is beáról lemondását — valljuk meg az igazat! — örömhír gyanánt fogadták körökben, s az első benyomásra azonnal nyilvánult hangulatból bátran következtethetünk, hogy ezen tények, melyek minden tudósítás szerint önálló legmagasabb elhatározás által idéztettek elő, nem tévesztendik el jótékony hatásukat azon érzelmekre, melyekben közvéleményünknek a pártok felett álló Uralkodó iránti bizalma gyökerezik.

Nemzedékünk, mely annyi nagy és oly szerencsétlen események, gyorsan egymásra következő epochális államéleti tények, közboldogság érdekeit érzékenyen érdeklő experimentatiók ujából meg előlkezdését látta szemei előtt felmerülni s meg letenni, e sok szép remény öleiben ringott s annyiszor csalódott nemzedék világnézetébe bármily szorosan hajoljon is a scepticismus felé, s bármily szorosan e nemzedékhez tartozunk is mi, mégis — tekintetbe véve az előzmények kézfelfogható nagy irányadó tanulságait s a jelen helyzet természetét — oly fordulóponton hiszszük végre magunkat feltalálhatni, a hol, talán egy új szerencsésebb korszak küszöbén, szerencsét kívánhatunk magunknak az állhatatos kitartáshoz, melylyel óriási áldozatok árán ugyan, de elveinkhez híven, minden önfeladás nélkül ideérkezünk.

A helyzet felfogása körül mindenesetre csak azon szempontból indulhatunk ki, miszerint ő Felsége legmagasb belátása előtt azon kormánypolitika, melyet a lelépett államférfiak törekedtek érvényesíteni, olyannak bizonyult be, melynek hatása a hozzákötött reményeket nem igazolta, s mely csak az állam érdekeinek rovására tartathatnék továbbra is fenn.

Egész rendszer-változtatás szükségessége merült fel, s valóban e szükségességnél semmi se világosabb és semmi se elutasíthatlanabb.

Nem csupán személyváltozásról van tehát szó, hanem más ildomosabb és szerencsésebb kormányelv életbeléptetése várható, s igen természetes, hogy ennek valóítását ő Felsége oly szemlélviselekre bizza, a kik már elveiknél fogva is több kezességet látszanak nyújtani aziránt, hogy ezen nagy horderejű megbízatás teljesítése iránti őszinte hazafias törekvéseiket nem bénítandja a felsiker kezdetén erőteljes megbukott politikához személyes viszonyok emléke.

Amazok végre-valahára meghusult merev elméleteikkel önmagukat is hamar elkoptatva, mint a birodalom érdekeinek meg nem felelő elvek emberei lépnek vissza hatáskörükből, s részükről nevékhöz csak szomorú emlékeket köthetünk.

Ők alig hagynak egyebet utódaiknak örökségül, mint ujából tetézt államadósságot, teljesen kimerített adóképesseget, összebonnyolított államjogi kérdéseket.

Egyetlen érdemök tán az, hogy néhány száz millió árán megmutatták, s reméljük: örökre kézzelfoghatóvá tették: melyek az a politika, az az út, a melyet a magyar királyság irányában követni nem kell!

Imé, ez az ő „vívmányuk”, s ez, fájdalom! legtöbbet került nekünk, itt, a Királyhágón innen boldogított „állampolgárok”-nak.

De miért eseteljük azon idők szomorú képeit, s vigasztalan hagyományait? A politikai lázas izgalom a nemzetiségi féltékenység és kapkodás ama napjainak általán is-

mert adatait a nyilvánosság orgánjai átadták a történelem muzsájának.

Tény az, hogy a magyar és székely nemzet, híven ragaszkodva azon legitim állásponthoz, mely az elévülhetlen jog elvei szerint egyedülilletékes, semmi tényleges részvét által fel nem adta. Azok, a kik ezért kárhoztatának, most egy birodalom közvéleményének ítélete szól ellenök.

Es éppen ezért, mi nem kételkedhetünk az iránt, hogy most, midőn a birodalom érdekei a leléptetett államférfiak politikájának megszüntetését sürgetik, ezen politika a Királyhágón innen, szemben a positiv joggal, mely elévülhetlen, minden súlyát elveszti, s legfőbb az utból gyorsan eltakarítandó nehézségnek fog tekintetni, a nélkül, hogy csak pillanatig is irányadó elvi befolyást gyakorolhatna Erdély törvényszerű államjogi viszonyának a practica sanctio s az 1848-i törvények értelmében leendő rehabilitációjára.

Többször kimondtuk, s többször merítettünk reményt azon alapelvből, miszerint Erdély sorsa Magyarország sorsához van fűzve, s hogy bármínő viszontagságokon kellessék is átvégődnünk, bármínő keserű megpróbáltatásoknak tétessünk is ki, állhatatosan kell ragaszkodnunk azon hithez, miszerint ügyünk végre is csak Pesten dölhet el.

E remény, e hittől vagyunk áthatva e fordulóponton is, s inkább, mint valaha; mert semmiről se lehetünk kevésbbé kétségben, mint arról, hogy a magyar korona integritásának elve Pesten soha fel nem adatik, s az összehívandó magyar országgyűlésnek első gondja lesz szét nézni: hol van a szent István koronájának egyik legbecsesebb gyöngye, hol van Erdély?

Lapszemle.

A mostani nagy politikai fejlődésben kiváló érdekel bírnak reánk azon nézetek, a melyek közvetlenül Erdélyt illetik. Hogy valósul azon állításunk, a mit ő Felsége pesti látogatása alkalmával megjegyeztünk, miképp Magyarországon minden párt-árványt a mi loyális szempontjainkat méltatja, annak nem lehet nagyobb bizonyítéka, mint az, hogy az ő conservatívek 1847-es töredéke sem ignorálja Erdély Unióját. A „Pesti Hírnök” július 2-iki számában egy cikket hoz, melynek habár nem minden állítmányát osztjuk, de a mennyiben az Erdélyben történeteknek legtöbbet concedáló töredéktől ered, annak sokrészben örömdetes factosságát nem tagadjuk. A „P. Hírnök” ezt írja:

Azon különböző hírek közül, melyek a legújabb változások kíséretében felmerültek, egy sem volt oly fontos és messzi horderejű, s egy sem tett a két testvérhazában meglepőbb, de egyszersmind kedvezőbb hatást, mint azon gondolat, hogy a magyar horvát, és erdélyi cancellaria egyesítetik.

Bármily váratlan és nagyszerű volt e hír, mind a mellett nem találkozott hazánkban senki, a ki azt képtelennek vagy végrebajlatlannak tartotta volna.

Egész a mohácsi vésznapig, habár Erdély külön vajdák alá helyezve, a két testvérhaza, az országás legfőbb ágazataiban közösen Budáról kormányoztatott. Erdély a magyar országgyűlésben, éppen úgy mint Horvátország a tartományi gyűléseken megválasztott követei, zászlósi és püspökei által résztvevett, a magyar törvények szerint élt, s adóját a királyi kincstárba Budára küldte.

A testvérhaza szétszabását csak Zápolya megválasztása s a török uralom eszközlé; s II. József császárnak mindazon intézkedései között, melyekre magát nemese szíve s idealistikus céljai által alkotmány-ellenes irányban sodortatni engedte, az egyetlen rendszabály, melyet a magyar államjog szempontjából még ma is örömet magasztalunk, az volt, hogy az erdélyi cancellariát a magyarra egyesíté.

Ez nem csupán nemzetgazdasági intézkedés, hanem egyszersmind a magyar szent korona integritásának, s területi egységének világos elismerése, tisztelete vala.

Ezen egységnek s a legfőbb kormányzat közösségének megszüntetése a dicső emlékeztető II. Leopold alatt, egyedül azon viszálykodások eredménye volt, melyek akkor az erdélyi rendek kebelében felmerültek.

De mily mélyen élt és tápláltott azontul is folyvást a két testvérhazában a szoros egységűs vágya, tanúsítja a magyar országgyűlések ismételt sürgetései, s tanúsítja a határtalan lelkesedés, melylyel az unióra nézve 1848-ban mind két oldalon a beleegyezés nyilvánított.

Ezen unio legfőbb hibája a forma, melyben létrejött, t. i. a parlamentarizmus centralizatio, mely egyrészt Erdélynek hármass nemzeti municipalis joggyakorlatát a megsemmisítés veszélyével fenyegette, s a törvényhozást a statutarius jogokkal egyetemben a pesti országgyűlésben, a kormányzatot pedig minden autonómikus önkormányzat eltörlésével a budai minisiteriumban összpontosította volna.

Ezen túlzott centralizatio, az első enthusiasmus elpárolgása után szikszásképp surlódásokat idézendőt elő a két testvérbíró között még azon esetben is, ha a közbejött szerencsétlen események az együttiltet fel nem dőlnek vala.

Erdély tartományi autonómiáját, mely a magyar királysággal egykoru, valamint az erdélyi szászok municipalis önkormányzatát is éppen ugy viszsza kellett volna előbb-utóbb ismét adni, a mint elkerülhetetlen leendő, az oláh népfaj méltányos nemzetiségi igényeinek biztosításáról gondoskodni.

Ez a jelen tényleges helyzetben már kevesebb nehézséggel járna.

Még kevés idő előtt, midőn a döntő körökben még a februári charta merev végrehajtása volt a jelszó, sokat halottunk a három cancellária egyesítésének rebesztését gr. Nádasdy ő excia közös vezetésé alatt.

Elhiszük, hogy akkor e tervben nem az unio, s nem a magyar szent korona integritása volt tulajdonképp a vezérgondolat, mint inkább azon eredmény terjeszthetése Magyarországra is, mely ő excia intézése alatt Erdélyben a februári chartára nézve oly sikeresen létrehozott.

Azonban megfordult a kocka.

Urunk Királynak legújabb magaslatos elhatározásainak fényes bizonyosságát látjuk annak, hogy a közjogi kérdések elintézését a complanatióját az octóberi diploma álláspontjára visszavezetni, s a magyar kérdést a történeti jogalapon megoldani óhajta.

Ennek pedig természetes corollariuma szerintünk, hogy Erdélyország is, mint a magyar szent korona tagja s kiegészítő része, szintén a történeti jogalapra állíttassék vissza, s lehetővé tétessék, hogy egyéb közjogi kérdések közt, az unio ügye is, a közbejött események és viszonyok számbavétele mellett tárgyalás alá kerülhesse.

Az összhangzó eljárást, s az óhajtott sikeres megoldást, mind a központi hatalom, mind a magyar szent korona s a két testvérbíró irányában, véleményünk szerint csak könnyíteni s előmozdítani lenne képes az illető cancelláriáknak hirsztelt egyesítése, oly módon, hogy a közös főcancellár vezetése alatt az erdélyi cancellária egy másod főcancellárral, szoros összefüggésbe hozatnék a magyarral, s a kiegyenlítés, az 1790-iki alapon egybehangzó, s a 48-iki törvények szellemében reformáló országgyűlésen, egy közös pontból intézhetnék.

Az elmék ma már a méltányos és kölcsönösen megnyugtató compromissumra annyira keserű tapasztalatok után eléggé higgadtak.

S a Fejedelem bizalma által a magyar főcancellári méltóságra ezuttal meghívott nemes hazánkfiát, Majláth György ő exját azon államférfiúnak tartjuk, kit nagy tulajdonai tökéletesen képessé tesznek arra, hogy a magyar kérdéseket egyetemben az erdélyi is közmegelégedésre megoldáshoz vezethesse.

A „Hon” a birodalmi tanács mulasztásait regisztrálva a többiek közt ezeket mondja:

Mindenhez hozzá fér a poézis a világon, csak a pénz nem tud róla semmit. Az alkotmányosság poétái, politikai lapok, szónokok, diplomatai azt mondták négy évig: alkotmányos állapotok vannak nálunk; de a pénz nem hitte el, s aláírt gyűjtőnalu productio, industria, kereskedelem. A hitel volt az, a mit meg kellett volna gyógyítani.

Ha a birodalmi tanács a kormányt arra ösztönözte volna, hogy kezdje a szabadelvű institutiók meghonosításán, megtalálta volna azt az utat, a melyen az elvesztett hitel, az általános jólét, s ez által a financiaiák rendezése elérhető.

Legelőször is akadályoznia kellett volna azt, hogy Magyarországon az alkotmányos élet négy évtől alvásra legyen kúldve. E rendszabálynak hátrányait nagyon későn látta be a birodalmi tanács.

Másodszor, egy új választási törvény létrejöttét kellett volna eszközölnie, mely az elsőnek a hibáit kiegyenlítsé. A jelen választási rend nem bír a népképviselői kellő attributumaival. A gyakorlat is megmutatta, hogy ugyanazon tartományi gyűlés többsége, a politikai világban másuttal nem tapasztalt compromissumok szerint, egymással ellenkező pártnézetű egyéneket küldött saját képviseltetésére.

Az ily választásokból alakult követekháza természetesen nem igyekezett arra használni befolyását, hogy a kormány a választási rendszabályok reformját napirendre tegye a tartományi gyűléseken, vagy legalább ne ellenesse az ott felmerült indítványokat e tárgy fölött. Minden képviselőnek jó vagy rossz alapja a választási törvény. Milyen a jó választási törvény? azt most nem érintjük; de semmi esetre sem tarthatjuk jónak azt, mely egy és ugyanazon testületben ülő tagokra nézve nem egyenlő megválasztási modalitásokat ír elő. Példán: Csehországra nézve oly választási törvény létezik, mely szerint a német lakosságú kis városoknak, a cseh lakosságú nagy választó körületek felett előny ada-

tik, a cseh választók magas census alá vétetnek, s hogy a többség még jobban biztosíttassék, a cseh országgyűlésen az általában véve német jellemű nagy földbirtokoknak is döntő szavazat adatik. Másrészt Erdélyben a legalacsonyabb census által a tömegek túlsúlya az intelligencia fölött biztosíttatik, a kis szász városkák ott is előnybe tétetnek a nagy magyar és székely kerületek fölött, s a nagy földbirtok, — minthogy magyar, — az országgyűlésben nem jut képviselőbe.

Azért kelt a bizalmatlanság a birodalmi tanács ellen, mert abban ilyenformán csak a germán centralizálás eszközét véltek látni, s az ember sokat hagy magával csinálni, de magából nem

A régi „Presse” szerint az osztrák közigazgatási ministerium, melyet eddig Lasser ur vezetett, többé nem fog betöltetni, még pedig azon okból, mert ezután az államministerium inkább valami német-szláv udvari cancellária lesz, s egyenlő állást foglal el a magyar cancelláriával. Röviden: az lesz Belcredi gróf a Lajthán innen, a mi Majláth ur a Lajthán tul. Ezzel a politikai fordulattal, mely most megindult, eléggé jellemezve van, hozzátevéen, hogy az erdélyi cancellár állomása szintén betöltetlenül marad.

„Továbbá beszélük, hogy a már kinevezett kormányfőfiak mindenképp igyekeznek Mecey barót rábírní, hogy lemondását a rendorministerségről, visszavegye, s tovább is szolgáljon az új kabinetben. A kik állítják, hogy Herbst urat is megkínálták volna az igazságügyi tárcazával, azok nem ismerik sem a nevezett követ urat, sem a viszonyokat. Legújabbban, bár még nem is bizonyos, hogy Franck tbk is beadta volna lemondását, Rzikowsky tbnokot említik, mint jöendőbeli hadügyminisiter.

„Elismert tény — folytatja a „Presse” — hogy a crisis gyökerestől magyar eredetből származik. Állítják, hogy az új ministerium a különböző tartományok pártvezetőkben keresendí támaszpontját. A tösgyökere cseh notabilitások mar is mutatkoznak Bécsben, ha belőlők minisiter nem is lesz, néhányuk mégis sikertelenül eljutni az államtitkárságra. Ellenben a reichsrath további működésének folyamáról egyáltalában senki sem tud valami megállapított jöendőbeli. Némelyek szerint az új ministerium kísérletet teend a követek házával kiegyezkedni a budgéterre és az új államkölcön tervére nézve; mások jósolják, hogy a legközelebbi időkben a febr. patens 13. § sa nagyszertű szerepet játszand, s hogy a reichsrath elnapolása legközelebb bekövetkezik.

Kül- és belföldi levelezés.

Budapest, július 1.

Valamint feladatja a vidéki tudósítónak mindazon hiányokat felfedezni, melyek környékében lábrakaptak; épp ugy kötelessége, hogy ha látja, hogy a kiküldött hiányokat kijavítani kezdik (ha nem is oly bün, hogy azt ártatlan leveleiknek tulajdonítsa), ugy azokat igen is kötelessége nem csak kiküldetni, hanem, ha lehetséges lenne, ki is tárogatni.

Ezelőtt egy néhány héttel írák, hogy a küllömegyei utakról nincs mit írjak, mert ott csináltak nem létezőket; most azonban e részben kezd intézkedni a hatóság, és már jelenben két szolgabíró a reá szabott utvonalon nem csak kiegyenlítotté, de még a kövecs halmokat is meghordatták; ötön pedig többet vagy kevesebbet dolgoztattak, de az egyik — mely sajnosan bevallva, aránylag a több magyaroktól lakó megyében egyetlenegy magyar szolgabíró — még egyetlenegy kapavágást sem tettett a járására kiszabott utvonalon és egyetlenegy szeker kövecsnél többet nem hordatott, azt is Köröd helységében.

Szintén nem halgathatom el, hogy Marosszékbén is az utak mellett felhalmozott hegyek elhordattak, és az egész utvonalon a kiigazítás elkezdődött.

Udvarhelyszékbe érve, egy helységben megálltam és a fogadóban a falnelöljáróságot egybegyűltve találtam, beszédbe ereszkedvén a tisztelt előljárósággal, kérdeztem, mily ügyben gyűltek egybe? Mi bizon N. N. tekintetes urnak egy erköcsi bizonyítványt akarunk kiállítani, tán valami magas kegyeletben vagy segélyben akar részesülni, vagy valami kellemetlen pere van, kérdem újra tőltük. Nem uram, egyik sem ezek közül, hanem ezen helységben van a tekintetes urnak egy birtoka, s ezt most el akarja adni, de addig nem adhatja el, míg a t. tisztség az eladásba bele nem egyezik, e pedig addig bele nem egyezik, míg erköcsi bizonyítványt nem viszen a helység előljáróságtól és he nem bizonyítja, hogy az eladás reá nézve szükséges.

Valóban megvállom, hogy ezen nyilatkozatot csak is érthetelenségnek tulajdonítottam, de Udvarhelyre beérkezve, első gondom volt tudakozni, itt is szóról szóra megerősítették ezen hivatalos rendelkezést, hogy mily joggal hozott, valóban érthetetlen.

H. V. Vasvári, június 20.

A pünkösöd napokkal megjött esőzés buzamos ideig tartott s e mellett több helyen jégverésel jött, valamint oly nagy vízáradásokat eszközölt, mely sokkal több árákot okozott a mult évi vízáradásoknál. Hír szerint Kásonszékben a jég- és vízáradás csaknem egészen elpusztította a jövé ar-

tás reményét, Újfaluban, Kásonban épületeket, sőt köfalakat is egészen megsemmisített. Szárazpatak helységét szintén egészen megsemmisítette, borjúkat, juhokat vitt el a víz nagy számmal, épületeket hajtott el, sőt emberáldozat is esett. A közlekedést néhány napra egészen felakasztotta a Csikba vezető országuton, mennyiben azt több helyen elrontotta, s a hidakat elvitte. A jégverés egyébiránt inkább csak az erdőkön dühöngött. E mellett még oly hideg lett, hogy a gyengébb növényeket megsemmisítette, sőt hó is esett a szomszéd hegyeken nagy mennyiségben. A hideg az őszvitéseket éppen virágzásban találta, s így a szemzés nagyon hátráltatott vagy megsemmisült, a tavaszvitések meg éppen nem fejlődhetek.

A Rikán belőli özevgy, árvali gyámintézet felsegítésére rendezett hangverseny igen jelesen ütött ki, a mennyiben nagyon népes volt s elég szép jövedelmet hozott be az irt célra. A mi az előadásokat illeti, az is elég dicsekes volt, s a közönség méltányolta is tapsviharral, s virágbokréttakkal. Általánvéve elég élvezetes est volt, s hajlandók vagyunk elhinni, hogy a nagyszámu közönség teljes meglegedéssel osztott el a szalából, s sok ideig kedves emléke marad fenn ezen élvezetes hangversenynek a közönségnél.

Színészeink a Hubai Gusztáv igazgatása alatti társulat megkezdte előadásait. Előadták: „Angyal Bandi”, „Lelencz”, „Béldi Pál”, „Didergő” s más ezekhez hasonló darabokat nem nagyszámu közönség előtt.

Oltozi.

Magyar-Dellő, jun. 24.

Becses lapja idei 59-ik számában H. Lajos ur által közlött magyar-dellői szerencsétlenség érdekében és egyszersmind kiegészítéssel kedves kötelességemnek érzem e lapok tisztelt olvasó közönsége előtt azon nemes szívű adományozó urak, illetőleg községek neveit közölni, kik a szerencsétlenek során cnyhiteni siettek, kik is a következők: Hallerkői mlgs gróf Haller György, ifjabb, ő nagysága 40 véka gabonát, t. Dr. Antal László ur 5 frt, özv. tanár Molnár Sámuel ur t. Antal Borbára ur asszony 5 frt, tiszteletes Nagy Sámuel ur radnóti ev. ref. lelkes 65 szélődeszkát, k. sz. páli gazdatiszt t. Szöcs Ferencz ur 11 véka búzát, sz. margitai t. Csiki Miklós ur 13 véka kendermagot, Oláh-Dellő községe 22 1/2 véka gabonát, Sz. Margita községe 6 véka 13 kupa gabonát. Fogadják a hű keblű adományozó urak, illetőleg községek a sujtottak legforróbb köszönetét. A tüzsegről hivatalos feljelentéseknek még azon tidvös eredményét tapasztaltuk, mikép az erdélyi gazdasági egylettől a tüzkárosultak részére 100 frt o. é. küldetett, mely pénzüsszeg június 2 kán a helyszínére Hallerkői mlgs gróf Haller Ignác ur ő nsga, és szolgabíró t. Major János ur jelenlétükben ki is osztott. Fogadják a bönfi keblű gazdasági egylet egész közönségünk legösztöndebb köszönetét, hasonlólág balás-köszönetet a nemes grófnak, ki is hajlott életkora és nehéz lábájdalmait daczára, a pénzkiosztásért községtünkig gyalog elfáradott.

Végre helyén látom a nyilvánosság elébe hozni, miként magyarhoni testvéreinktől az erdélyi vízkárosultak részére adományozott segélypénzből szerencsétlen községtünk is kapott 60 frtot o. é., mely pénzüsszeg június 10 én szolgabíró t. Major János ur által ki is osztott. Isten magyar testvéreinket hasonló sorstól óvja meg, és fogadják szívünk mélyéből származó forró köszönetünket.

Demeter Márton.

Gyergyó, június 20.

Szomorító események kezdenek vidékünkön napirendre jöni, s a vagyon biztonságának azok általi megrendülése itt általános megdöbbenést idézett elő. Ugyanis e folyó hó 14—15 dike közti éjelen a Ditró községi iroda ajtajának a zár alatti táblája a vésetnél sürti körülforás, és valamely vésső eszköz segélyével kivetettvén, a tolvaj az ilyképp nyitott házagon át az irodába tört, s az ott létező községi pénztárnak, mely egy vasazott, és zárrakkal ellátott fenýődeszka ládából áll, a fedele jobbfelel végén hasonló körülforás által egy akkora rést nyitott, hol egy ember keze beférhet, s onnan 3010 azaz három ezer tíz frtot oszt. ért. elorozott.

Ezen összgeből 2800 frt Szárhégy és Ditró két közséje közös tulajdona vala, melyet ellenőr S. J. a ditrói bíróval pénztárnok B. J. hon nem létében a borszéki haszonbérletégtől csak azelőtti napokon vett vala át, és tett ideigleesen a jelenleg Szárhégyen álló közös pénztárba elhelyezésig a Ditró közséje külön pénztárba, s állott 1000 darab 10 200 darab 5 és 800 darab 1 forintos bankjegyekből. Az ezenfelüli 210 o. é. frt pedig, mely 40 darab tallérből s 360 db ezüstbuszasból állott, helybeli kereskedő Z. J. által bizonyos elárverezett havasi haszonvitélek árába adatott volt be a vissza váltathatásig.

Bíró B. M. az ellenörrel s a két község képviselőségének több más tagjaival ekkor Borszékben vala, s onnan 15-én délelőtt érkezett haza, hol már az elorozott pénznek hült helyét találta a nélkül, hogy a gonosztevőnek nyomába jöhetett volna.

Harmadnapon ugyan a kiküldött bíróságtól, nyomozó bizottság jelent meg a helyszínén, s az még e pillanatban is erélyesen működik a galádított kipubatólásában, de még eddig a fölfedezés biztos vezér-fonalához jutnia nem sikerült. Vannak azonban gyanuval terhelt emberek, kik ha netalán e

büntény homályába az igazság lámpa-fénye be nem világítana is, de a közvélemény által súlyosan megjegyezték, a ártatlanságuk érzete esetében nekik is érdeklükben állana minden lehető segélyüket mérlegbe vetni az igazság kiderítésére.

Ezzel csaknem egy időben látjuk a csikszéki államügyészt lemenni Salamás nevű, nagyobb részben román lakosságú helységbe előleges pubatolása végett egy másik bünténynek, melyre vonatkozólag bizonyos ott tengerit áruló alfalvi ember árújának szekeréről elraboltatása állítatik.

Időjárásunk is a gazdaságra nézve kedvezőtlen, a Medard napi hideg esőre következett éjjeli fagy, a gyengébb kerti növényeket lehervasztotta, s azután is többnyire hideg esős és szeles idők, sőt néhol jégesők is fenyegetik a gazda reményét, melyek pedig azonkívül sem igen vérmesek, miután az őszi vetések is nagy részben gyéren maradtak, mi az általános pénzüské s adó-terhei mellett nem sok kedvező kilátást nyujt a jövére.

Székes, június 26.

Folyó hó 23-kán reggel Székes közséje mezei kútjának hétfaluban híres vizét a meríteni ment leányok vérral festöztetve tálták. A viz színén lebegő kalap, ember-halált gyanítván, a megrömlve odaszaladt közeli munkások székesi szerencsétlen elme-beteg R. Sándornak összezuzott hulláját húzták ki.

A községi előljáróság bajelentésére ns Marosszék törvényszéki elnöke által vizsgálat végett rögön kiküldött járásbíró Szentgyörgyi Gy. ur fáradhatatlan nyomozásának s eszélyes eljárásának sikerült a bűnösöket még az nap éjjelen egyik szomszéd faluban hurokra keríteni, és két napi alapos vizsgálat után a büntényt a helyszínén körülményesen kideríteni.

A szerencsétlennek csavargó unokaöccse által birtokvágyból idegen béren ezek segélyével végrehajtott meggyilkoltatásának terve: kútbafulasztás volt, de ez a víznek csekély mélysége miatt nem sikerülhetvén, a kútban verték balálra 22 iszonyú vágás és ütés által.

N. Selek, június 22.

A „Kolosvári Közlöny” 70-dik számában jelent meg egy cikk, ezen czim alatt: „A regalék sorsa ma.” Ezen cikkben, a balázsfalvi író által, én is meg levén támadva; felbiva érzem magamat a megtámadás ellen, nem védeni, mert védelemre nem szorultam, hanem azt megczáfolni.

Azt tetszik írni a balázsfalvi író urnak, hogy „Meggyesszéken, N. Senken (túlán Nagy-Selyken) a gyógyszerész fogja magát és lezdz eszetet árulni, még pedig félfertályonként; erre a község panaszt emelt, de a pert a gyógyszerész nyerte meg.” Ugy látszik balázsfalvi író ur, vagy nem akarja tudni, vagy nem tudja, hogy egy gyógyszerésznek nem csak joga van, de kötelessége is szeszt árulni; ezen kötelességem teljesítését, a nagy-selyki helység birtoklási joga megsértésének tekintve, panaszt emelt volt; de mi természetesebb, minthogy a Statthaltereit, tudva a törvényszerű kötelezettségét egy gyógyszerésznek, még 1860-dik év augusztus 24-én 13,006. szám alatti válasza által a szesznek, mint gyógyszeri szükséges kelléknek árulhatatát kimondotta, ez által nem volt a helységnek birtoklási joga megsértve, mert azon törvény szerinti kötelezettségét egy gyógyszerésznek, melysinerint szeszt áruljon, a helységi koresomárosnak haszonbérbe nem adhatja. Ha pedig a gyógyszerértárból gyógyszer czim alatt kivitt szeszt némelyek arra használják, hogy attól megrészedjenek, arról a gyógyszerész nem tehet, legfeljebb sajnálkozhatik, hogy balázsfalvi író ur több oly egyénnel lehet közelebbi ösmeretségbe, kik a szeszt nem gyógyszernek, hanem arra használják fel, hogy megrészedjenek; annyival is inkább, minthogy balázsfalvi író ur maga is elismeri cikkjében, hogy a gyógyszerészek a szeszt magok készítik, és így nem mint részségre szolgáló italt, hanem mint gyógyszert árulják.

Szenecy Gábor,
gyógyszerész.

Különfélék.

— Ö Felsége f. hó 2 án reggel Bécsbe viszaérkezett Ischlből, s még dél előtt gr. Mensdorff és gr. Eszterházy is, egy más tudósítás szerint gr. Belcredi is Ö Felségéről voltak. Tulzótaknak látszanak azon hírek — ugymond a „Presse” — mintha a krízis krízisbe jutott volna. „Ismételve és a leghatározottabban erősítik nekünk — írja e lap — hogy nincs szándékban semmi reactio, semmi visszamenetel az oct. diplomára a Goluchowski-féle értelemben.”

A „Morgen Post” szerint ugy magyarázák Ö Felségének pár nappal előbb való visszaérkezését, hogy a kiegyezés a kabinet leendő tagjai közt már létrejött, s az új egyéniségek kinevezése a „Wiener Ztg” keddi számában várható.

„Lapunk közelebbi számában egy egykori külföldi tüzoltó társulat tagjától figyelemre méltó közlekedés- és biztonsági indítványai ugy látszik nem hangzottak el a pusztába. Városi mérnök Tompa ur, kinek városunk szipítésé körül eddig is sok érdeme van, mint halljuk közelebből megvizsgálta a sörház-utczából a Szamosig indítványozott utca helyét, s azt kevés költséggel könnyen kivihetőnek

találta. Ohajtuk, hogy vizsgálódásai eredményéről közelebből előterjesztést tenne a városnak, s még inkább, hogy e tervet minél előbb érvényre emelhesse!

— A napokban többször kocsiztunk ki Fenes felé friss léget színi, s valahányszor a város végére értünk, a hol a tulajdonképi Monostor szalmás házai kezdődnek, mindig valami idegenszerű lehangoló érzés lepett meg. Monostor ugyiszolva Kolozsvár legvégső külvárosa, s az útás, a ki a Királyhágó felől jön, bizonynyára azt is hiszi, hogy ott már Kolozsvárt van. És az útás bizonynyára úgy érzendi magát, mintha valami indian falun utaznék át; pedig csak egy oláh falu, mely a városhoz kapcsolta magát ronda szalmafedelű házaival, s általában primitív architektúrai ismeretekre mutató csűrjei és fészereivel. De nem elég, hogy e tűzfészek városunkat carrikirizza. Még hozzá az a gyönyörűség is vár az ottan utazóra, hogy minden lépésen nyomon gyermekcsoporthok talál a házak előtt felvigyázatlanul lézengeni, fetrengeni, játszani, s a mint közeledik az ember kocsijával, a kedves kis morók nagy rikoltozva futnak a lovak eleibe, a kocsik után, a kerekék alá, míg mások, s köztük leánykák is nyelveiket lógatják az utasra, kimondhatatlan részeket mutogatják s utána kiabálnak, ordítanak. Nem tudjuk: minő népnevelési elvek eredménye e botránkozató türemény. Annyi bizonyos, hogy a civilizatio nem nagy diadalára mutat, s a közérköliség és közbiztonság érdekében felkerjük városunk rendőrfőnökét tegye magát érintkezésbe illető helyen, hogy e botránys és alkalmatlan utcai porontyok garázdálkodásának vége vessék.

X. Z.

* A „B. H.” a kolozsvári színházi szerződésekről szólva, Dalfi Lőrincz úrról úgy nyilatkozik, hogy nem rosszultunk vele. Leszámítva a játékbani feszességet (mi éppen az ellenkezőt hallottuk) sok előnye van, melyekkel reüssírozhat a kolozsvári színpadon.

* Mint lapunknak írják a mult hó végéről, Radnán két fűrdőre jött izraelita rablási kísérletet tett Stüfner Ferencz bányatiszt úrnál, azonban elfogattak. Az egyiknél számtalan kules talaltatott, s a többek között egy generalis kules is. A bűnösök átadtak a naszodi törvényszéknek.

* Abrudbányáról megezőfolják azon onnét vett tudósítást, mintha a „Lundest”-nek egy héti munkáltatása után a részvényeseknek 300 darab arany osztalékot adott volna, mi csak 156 darab. A mi azon állítást illeti, hogy Urnapján már kora reggel siettek volna a részvényesek a bányagondnok lakásához a szűretre, nem áll annyiban, hogy Urnapja norma-nap és ünnep lévén, délelőtt templomoztak, s csak délután vették fel osztalékukat, s akkor sem akkora zajjal, mint tudósítónk írta.

— Vargyasról jul. 2-ről írják: Éppen reggeli templomozás alatt 10—11 óra közt nehez villámlással s dörgéssel jött oly borzasztó szélvész és zápor, mely épületek fedeleit szétszórta, nagy élő s gyümölcsöstermő fákat ledőlt, gabonát, kender s kerti és mezői növényeket földre sikkított, a kész száraz szénákat szélylyel hordta, eláztatta. Egy óra alatti kártétel megbecsülhetetlen. — A szomszéd H. Karácsonfalván ilyenkor nagy búcsujárás után, zászlós falválnál özőnlenek oda az ábitató-kodó s egy szerszám időöltő jámborok — képzelhetni az Is ten ily imponant látogatása alatti nagyszerű meglepettést!

* Rainer főherczeg ö es. fensége mult hétfőn szívélyes módon bucsuzott el alarendeltjeitől. Ő fensége ez urakat az ndv. tanácsostól elkezdve le az utolsó irnokig egyenkint hivatá magához, s megleg szavakban fejezte ki köszönetét azon feláldozás, hűség és titoktartásért, melylyel szolgáltak.

* Pest városa tegnapi teljes tanácsülésében Majláth György ö nméltóságához, főkanellarrá lett legkegyelmesebb kinevezetése alkalmából üdvözlő felirat küldését határozta el.

* A legfelsőbb intézkedés folytán a herczeg Eszterházy-vagyon lezárására kinevezett gondnok tudomásul adja, hogy azon fizetések, melyeknek a zárlat behozása s a jövő administratio végett szükséges felvételek miatt meg kellett szüntetniük, a lehető legrövidebb idő alatt, a törvény határozatainak megfelelő rendben ismét fel fognak vétetni.

* „B. H.” írja: Térey k. a. a prágaiak kedvence, egy évi ott működés után Gonnod Margarethájával bucsuzott el tőlük. A koszoruk és kihívások „megszámlálhatlan számra” emelkedtek, s eléggé tanúsíták, mily nehezen válik meg a közönség Térey k. a.-tól. Hir szerint az opera-színház legközelebbi vendégeinek sorába a t. művésznő is fővételett. Akkor aztán saját tapasztalásunk után fogjuk megítélni, mennyire indokolt a prágaiak lelkesedése hazánk leánya iránt. „Térey Antonia k. asszonyt közönségünk is ismeri. Lehet, hogy mióta megvált színpadunktól sokat baladt, a prágaiak lelkesedésében mi azonban nem osztozkodtunk.

* Prágából stürgönyözik, hogy Láng Gyulát a „Prager Wochenblatt” elmenekült szerkesztőjét titkos ülésben 8 havi börtönrre, mely minden második hó elején egyes fogsággal (einzelfalt) súlyosbittatik, és a perköltések megtérítésére ítélték.

* A „Gazz. di Venetia” az igazságügyministernek egy leiratát közli, mely azon kegyelmi ténny hozza tudomásra, miszerint az ismeretes friauli pütsban büntetéses 153 egyén ellen a bűnvádi vizsgálat megszüntetettik.

Fekete Statistika. A Dr. Dammer

Otto által szerkesztett „Ergänzungsblätter zur Kenntniss der Gegenwart” közelebbi számában „Nemzetgazdászati” rovat alatt következő érdekes adatok jelentek meg a jezsuitákról: Azon hivatalos jelentésből, melyet a jezsuiták saját rendjükről küzzetettek, kitetszik: hogy a mostani pápai államban 495 jezsuita él, és pedig Rómában magában 385, a többi Camaria, Valletti, Trosinone és Viterbo tartományok collegiumaiban és a n. házaiban. Rómában 15 jezsuita van elfoglalva a „Civiltà cattolica” szerkesztőségében és igazgatóságában. A társaságnak 1864 végével 7728 tagja volt, a mi 1863 óta, tehát egy év alatt 199-nyi növekedést mutat. A jezsuiták 21 tartományra vannak felosztva; ebből 4 Franciaországra, 5 Németországra, Belgiumra és Hollandra, 2 Spanyolországra, 5 Olaszországra, 1 Mexikora, 5 Angliára, Irlandra és az egyesült államokra esik. Az idegen „missiok”-kal foglalkozó jezsuiták összes száma 1532 re megy, (tehát 240-nel többre, mint 1863-ban) és ezekből 14 az európai missiokban jár el, 296 Ázsiában, 213 Afrikában, 276 Észak-Amerikában, 199 Dél-Amerikában, 55 Oeceniában működik, 15 utban van. 1841-ben általában még csak 3563 jezsuita volt, azok száma tehát az utolsó 23 év alatt több, mint megkétszereződött. Valjon ki az oka — kérdi a „Dorfbartier” — a korszellem e „viszszahanyatlásának”, mely egy ily rend ekkora „előmenetelét” előidézte?

— Negyedik közlemény. Azon kegyadományokról, melyek a Beszterczén építendő ev. re. templom részére tétettek: Kolozsvár városában begyűlt 80 frt. Az erdélyi kölcsönös jég- és tűzkár-biztosító társulat Kolozsvárt 100 frt, t. Csulak Zeigmond sárpataki ev. ref. pap ur 14 forint, t. Balog András ev. ref. pap ur 2 frt 50 kr. t. Szabó József ev. ref. pap ur 50 kr. tek. Fogarasi József ur Szathmár, 10 frt, A debreczeni ns ev. ref. ecclesiája 10 frt, a Torda városbeli gyűjtés 50 frt 9 kr. tek. Dózsa Lajos ur M. Váshelytől 10 frt, valaki Kolozsvárt 2 frt, tek. Rueska János ur Kolozsvárt 5 frt, if. t. Pataki József ur Kolozsv. 1 frt, Pap Áron ur Kolozsv. 1 frt, tek. Demeter Károly ur 5 frt, báró Kemény Ödön ur 3 frt, t. Réthi Lajos ur 1 frt, t. Dózsa István ur 1 frt, Lukács ur 1 frt, t. Kállai Lajos ur 2 frt, valaki Kolozsvárt 4 frt, Csipádrin Geb 2 frt, Kepehe Márton 1 frt, Bene ur 1 frt, Dániel Reschner 1 frt, L. M. 1 frt, tiszt Szász Gerő ur 1 frt, mélt. Pálfi Antal ur 3 frt, mélt. Sebest Ferencz ur 2 frt, mélt. Fekete Mihály ur 1 frt, tek. Szilágyi-Samuel ur 1 frt, tek. Szentiványi ur 1 frt, tek. Kasza András ur Tordán 1 frt, egy valaki Kolozsvárt 2 frt, D. Sam. Kolozsv. 1 frt, egy valaki nevezett Kolozsvárt 1 frtjával 17-en akakoztak 16 frt, Ince ur Kolozsvárt 1 frt 5 kr. Csapó Sándor ur 1 frt, Varga Dániel ur Kolozsv. 1 frt 50 kr, mlt. Ugron István ur 2 frt, „én is adtam” jegy alatt 2 frt, Biró Mihály ur 1 frt 10 kr, Nagy Dániel ur 1 frt, Macskási Sándor ur 1 frt, Szentpéteri Sándor ur 1 frt, Szp. J. 1 frt, timár czéb 1 frt, Kovács czéb 1 frt, mélt. Publ Ignác ur Tordán 1 frt, tek. Eszényi Károly ur Tordán 2 frt, b. Bornemisza József ur 1 frt, t. Bodola ur Tordán 1 frt, Kipnán Foltán ur 1 frt, tavár Bibari Sándor ur M. Váshelytől 1 frt, tavár Urr György ur M. Váshelytől 1 frt, K. E. M. Váshelytől 2 frt, tek. Hinc Miklós ur 1 forint, tek. Vályi Károly ur 1 frt, Barbara von Barátoschi 1 frt, t. Stephani Demeter ur 1 frt, Pungér Béni ur 1 frt, tek. dr Knöpfler Vilmos ur 1 frt, Bodonyi János ur 1 frt, tek. Reich Károly ur 1 frt, mltsgs Bodola Jánosné urasszony 1 frt, 136. házszám Maros-Váshelytől 1 forint. Fogadják a nemes adakozók kegyadományaikért ezen egyház hálás köszönetét! Kelt Beszterczén, 1865. június hó 26. an.

Borosnyai Pál, gondnok.

Bejegyzés. A harmadik közleményben nem Cserényi László, hanem mélt. Cserényi József ur adott 10 forintot, kimaradtott tek. Dózsa Lajos ur 10 frt adománya.

— (Beküldetett.) * A külső magyarutcai ev. ref. iskolában folyó hó 2 kára viradólág valami hivatal vendégek bemásztak az ablakon, s több nő munkát eloroztak, jelesen: egy darab 3 1/2 sing divánra való szőr vásznat, melyen egy ló van kereszt-szimmel varrva, a rajta ülő zuáv a mustrán maradt, minthogy még néhány órát igényelt e kép elkészítése. Egy székre való spárga-vászonra egy pukét bokréta van kereszt-szimmel varrva, s barna hárászszal kitöltve. Egy rőf nagyságu necz keszkeöt, melyen egy egyfejű sas van varrva. Egy paplan-lepedőre való keskeny reczét kitöltve virággal. Öt-hat darab félbe-szerbe hagyott harisnyát (strümfilt). A pinczéből két eszléd kényeret és egy kisserli részletöt. Midőn a növendék leánykák a nőmunkákból is szorgalmuknak már-már gyümölcsöt mutathattak vala a külsőben álló próbatétn, akkor kelle többeknek megszorodniok ezen emberiség átkai miatt. Tisztelettel kérem az olvasó nagyérdemű közönséget, ha valaki e portékák nyomára jőne, a rendőr-bivatalhoz bejelenteni. Ezen körülmény kiderítésé a tolvajokat, kik ez évben ezzel együtt már három versen látogattak meg. Először egy kővér libát, másodsor tetemes mennyiségű szalonát vittek el. Valóban nem irigylendő kiáltetés.

Toth Tamás, k. ref. leány tanító.

* Kérnek a „Korunk” és „Növendék lap” t. szerkesztői e czikknek az átvételére.

Politikai hírek.

Francoziaország.

Páris, jun. 28. Az esti „Moniteur” a Vezzezi féle alkudozásokról mai számában így nyilatkozik: „Pillanatnyilag remélhető volt, hogy a római udvar és az olasz kormány közt lehetséges fog lenni a közeledés, a vallási érdekek terén. Az eszmecsere négy pontra terjedt ki, u. m. 1) a megyéitől távol levő püspökök visszatérésére; 2) a püspökök számának leszállítására; 3) a püspökök kinevezésének módjára; és 4) az esküt illető kérdésre. A florenzi udvar csakhamar egyezkedett a szent székkal, az önként vagy önkénytelenül eltávozott püspököket illetőleg. Ráállott, hogy az eltávozott főpápok visszajöhetnek püspöki székeiket elfoglalni, azt követén ki magának, hogy koronkint hiba őket egymásután vissza, és megbátározza az időt, a midőn minden esendháborítás veszélyeztetése nélkül visszafoglalhatják megys székeiket. Már a püspökök számának kevesebítésére nézve is közel voltak az egyetértéshez; hanem a két utóbbi kérdés körül támadt komoly viszály. Ugyanis, miután a sz. atya a bibornokokból alakított tanácssal értekezett volna, úgy találta, hogy sem az exequaturt, sem az esküt el nem lehet fogadni a bekebelezett tartományokra nézve. A florenzi kormány meg lehetetlennek tartotta a fenálló törvényhozásra való tekintettel oly kivételt tenni, mely az ő felfogása szerint az uralkodói jogok megtámadása lenne; és mivel a római udvar semmi közvetítő eszközt nem formulázott, az olasz követ elhagyta Rómát a nélkül, hogy a két utóbbi pontot illetőleg valamit végzett volna. Elutazása előtt mindazáltal nyilatkozattat Vezzezi, hogy Victor Emanuel kormánya hajlandó az gyakorlatilag életbe léptetni, a miben az első két pontra nézve megállapodtak, s kész volna segédkezet nyújtani a régi tartományokban és Lombardiában üres püspöki székek betöltéséhez is, minthogy azokra vonatkozólag nem képez vitály tárgyat az exequatur és eskü. Noha szívetlenül maradt az alkudozás; legalább alkalmat szolgáltatott a két uralkodó ohajtásainak nyilvánítására, melyek előbb-utóbb gyümölcsözők lesznek. A francia kormány, ámbár semmi befolyása se volt a két udvar kölcsönös érintkezésébe, mégis őszinte örömmel látta azon szerencsés ösz-tónt, mely mind a két hatalmat rávitte az egyenes és közvetlen érintkezésre, s ohajtja is, hogy a félbeszakított mű minél előbb szerencsésen befejeztessék.

Olaszország.

Turin, jun. 27. A külföle színezett lapok mind egyetértéssel abban, hogy elmentmondjanak a kabinetválságról szóló híreknek, és különösen Lanza belügyministerről, ki nemrég első sorban pártolta a pápának teendő engedmények rendszerét, állítják, hogy felhagyott visszalépési szándokával, és meg akar maradni hivatalában. A többi között demonstratio módon írják Masimo d'Azeglio marquisról, kit mint valószínű jövő minis-terelnököt emlegettek, hogy Florenzet már elhagyta, és a Lagomaggiore nál fekvő villájába ment, hol egész novemberig szándékozik időzni. Egyelőre tehát a jelenlegi kabinet állása biztosítva lenne, és a közügyeink e közben, várva a jövő parlamenti választásokat, a municipális és tartományi tanácsok választása felé fordul nagy buzgalommal.

Orosz-Lengyelország.

A „Nadwislanin”-nak írják Posenből a lengyel nemesség szándékolt közeledését illetőleg az orosz kormányhoz: „A mint én értesültem, Varsóban magas állású személyiségek azon eszmével foglalkoznak, hogy az orosz kormánynak javaslatokat tegyenek egy compromissumot illetőleg, és föltétlenül tűzik ki közigazdászati szabadságok megadását, nemcsak Lengyelország, hanem egész Oroszország részére. Egyáltalán az a nézet uralkodik ott, hogy a tények előtt meg kell bajolni.” A levelező már előre örül a „páni félelem”-nek, mely véleménye szerint a németeket Lengyelországnak Oroszországgal kibékülése után el fogja töltöni (?) Az orosz kormány sokkal jobban ismeri a lengyel nemesség jellemét, hogysen ily fogás által engedje magát elámitatni. Említést érdemel még, hogy egyidejűleg a Poroszországban megjelenő lengyel lapokkal („Dziennik poz.” és „Nadwislanin”) a krakkói „Czas” is, az aristocratico-clericalis párt közlönye, az Orosz- és Lengyelország közti trans-actio szükségességére utal, mi mindkét nemzet érdekében fekszik, és a győztes Oroszországot hirta föl a kezdeményezésére. A „Czas” czikke azonban több ügyességgel van írva, és nem oly compromittáló a lengyelekre nézve, mint a poseni „Dziennik” czikke.

Spanyolország.

Madrid, jun. 22. O'Donnell ministeriuma f. hó 22-én lépett a cortes elé; a nézőhely egészen telve volt, miután a legnagyobb feszültséggel várták a liberalis unio új programját. O'Donnell a ministerium nevében következőleg nyilatkozott:

„Uraim! a királyné akarata által ez állásra hivatva, a kormány első kötelességének tartotta a nemzet képviselői elé lépni és előtők politikai programját kifejtjeni. A kormánynak rögtön lobogtatnia kell zászlóját. A ministerium a liberalis uniót képviseli. Az engesztelékenység érzelmeitől lelkésítve, ohajtja, hogy minden szabadságot, minden férfi, ki a hazát és alkotmányt szereti, körülötte csoportosodjék; ohajtja ezt nem csak azok részéről, kik a liberalis unio től visszaléptek, hanem örömmel fogadja minden követ és senator támogatását, kik

zászlója körül akarnak csoportosulni. A ministerium nem ismer kirekesztést. A kormány programja ismeretes. A megoldás, mely minden kérdést magában foglaland, nem lesz más, mint a mit a baloldali padokról oly gyakran hirdettek.

A mi a belpolitikát illeti, mindenekelőtt fontos, hogy három komoly kérdés oldassék meg. A sajtókérdést illetőleg kinyilatkoztatja a kormány, hogy mindkét törvényjavaslatot visszavonja, melyeket a lepett cabinet nyújtott be; azt hiszi, hogy a létező sajtótörvény a jury intézménye által támogatva minden kívánnak megfelel. A közönséges kibágások, melyek között vannak a spanyol társadalom alaptörvényei ellen elkövetettek is, a rendes törvényszékek joghatósága alá tartoznak. A mi az egyéb sajtótörvényeket illeti, azt hiszi a kormány, hogy a jury elégséges arra, miszerint azokat elnyomja, mint más részről arra is, hogy az írói szabadságot védelmezze. — A jelenlegi választótörvény tökéletesen elvesztette hitelt; ez a nézete minden párt embereinek. A kormány minden pártnak törvényes szabad tért akar engedni, hogy vele küzdjön elvei győzelméért, és ha az ország többségét megnyerte, természetesen uton legyen hivatva az államügyek vezetésére; ennél fogva a cortesnek haladéktalanul egy törvényjavaslatot fog benyújtani, mely által fel lesz hatalmazva, hogy oly választótörvényt hozzon be, mely egy nagy választó testület alapját vesse meg, a választást tartományok szerint rendelje el és a censust a jelenleg megállapított szám felére szállítsa le. Ezenkívül a kormány e javaslatban minden rendszabályt előre látott, melyeket szükségesnek tart arra, hogy a hatalommal visszaélést meggátolja és a választások szabadságát biztosítsa, úgy, hogy minden választó, bármely részről jövő befolyás nélkül, csak saját meggyőződése szerint szavazhasson. — A kormány végül hiszi, hogy az ország még elegendő eszközrel rendelkezik, hogy a közmunkavállalatokat és mindent, minek még hijával van, virágzólag fejlessen be. Ezen eszközök közt első helyen áll az egyházak elarusítása. A kormány erősen el van határozva, hogy e rendszabályt erélylyel viszi ki és az e célra a polgári és egyházi hatóság közt kötött egyezmény kivételét eszközi.

A külpolitika kérdéseiben a kormány igyekszik fog a jó viszonyt, mely jelenleg Spanyolország és a többi nemzetek közt létezik, fentartani, midőn e mellett a spanyol nemzet méltóságát és függetlenségét megőrzi. Komoly kérdés, uraim, az olasz kérdés. A kormány azt hiszi, miszerint elékezett a pillanatt, hogy e kérdésben határozott állást vegyünk; azt hiszi, hogy a catholicismus érdekeinek megsértése nélkül, könnyű lesz oly határozatot hozni, mely Spanyolország, mint európai és alkotmányosan kormányzott állam, érdekeinek és fogalmainak megfelel.

Ujabb. Páris. Ismét emlegetik a lapok, hogy Mexikóba 10,000 ember indul el szeptemberig. — Elnök ur a mexikói kabinet-főnök ismét ide érkezett. — Egy ide érkezett spanyol körjegyzék jelenti és igazolja az Olaszország elismerése végett a florenzi kabinettel megkötött tárgyalásokat.

— Girardin Emil a „La Presse”-ben bátor szavakat emel Napoleon hg mellett, és a Puy-de-Dome-i választás eredménye alkalmából új intéz a császársághoz. „A választók, ugymond, azt kívánják ezen szavazatok által, hogy Franciaország ne álljon Angol-, Német-, Belga-, Porosz-, Olasz- sőt Spanyolorzágnak is mögötte; azt kívánják a mit az ajaccioi teljesen dynasticus beszéd joggal kívánt: a sajtószabadságot, a társulási és gyűlésezési szabadságot stb. Azt hiszi-e még tovább is a császár, hogy Franciaország nem méltó ezekre? A császár felelős, nyíltan kimerjük mondani. Miután tévedős, nem lehet csalhatatlan; s miután nem csalhatatlan, ő is tévedhet. Ha következtetésünk nem helyes, ha minket tán a szabadságszeretet vakít el, magyarázzák meg elleneink: miért győzött az ellenzék Párisban 9 választáson, Marseilleben kettőn, aztán Dijon-, Rochefort-, Chalons-, s főkép Puy-de-Domeban, hol Morny hg helye volt betöltendő?”

— Madrid. Prim tábornok, mint a „Correspondencia” jelenti, táviratilag köszönte meg a tetuani herczegnek (O'Donnell minis-terelnöknek) azon királyi parancs visszavételét, mely neki a külföldön maradást megtiltotta. Egyszersmind jelenté, hogy julius első napjaiban ismét Madridba fog érkezni. — Állítólag az új ministerium létele fenyegetve van a progressistáptól; O'Donnell sem a királyné, sem a haladó párt bizalmát nem bírja föltétlenül.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Julius 5-kén: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 75.15. — 5% Metalliques 100 frt 69.85. — Bank-részvény 798. — Hitelintézeti részvény 200 forint 178.20. — London 10 ft st. 100 frt 23 1/4 kr 110.10. — Ezüst 107.50. — Cs. kir. arany 5.21 1/2. — 1860. kölcsön 91.60.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

